

Leinosten sukulehti

2-2008

*Hieno joululahja suvun jäsenille ja ystäville! Sukuseuran uusin julkaisu **Kainuun Leinokset 2** sukukirja julkaistiin 5. lokakuuta 2008 Paltamossa ja Kestilässä. Kuvassa kirjan tekijät sukuseuran arkistonhoitaja ja varaesimies rovasti Tapio Leinonen (oik.) ja sukuseuran esimies professori Tatu Leinonen sekä sukuseuran rahastonhoitaja Yrjö Leinonen. Kirjan taittanut Eija Leinonen. Teoksen sukutaulut käsittävät yhteensä noin 14 500 henkeä. Lisäksi kirjassa on 12 henkilöartikkelia eri tavoin kiinnostavista henkilöistä. Kirjaan on koottu kuvia Leinosista ja heidän asuttamistaan taloista. Kirja sisältää myös lähdeluettelon ja henkilöhakemiston, joka löytyy myös Leinosten kotisivulta internetistä, jonka osoite on tässä alla. Teos on jatkoa aiemmin ilmestyneelle **Kainuun Leinokset 1** sukukirjalle. Keskellä sukuseuran viiri, jota on myös saatavilla.*

www.leinokset.fi

LEINOSTEN SUKULEHTI

2 - 2008

- 3** **Leinosten suosituimmat etunimet**
7 **Hannele Wirilander, Tietoja Savon**
 1500- ja 1600-lukujen Leinosista
11 **Sukukokous Otavan opistolla 2008**
16 **Leinosia Karjalan rajamailta 2**
17 **Äreä, leppoinen Leinonen**
18 **Tarja Tapio, Tornionlaaksolainen**
 tarinankerronta
20 **Tatu Leinonen 70 vuotta**
22 **Merkkipäivät, Apurahat**
23 **Sukukokous Kuusamossa 8-9.8.2009**

OSOITTEENMUUTOKSET

Lähetä postin osoitteenmuutuskortti (+sotu ja puh.) taloudenhoitajalle (osoite s. 19). Myös poisnukkuneiden kohdalla lähetä ilmoitus taloudenhoitajalle. Jos lehtesi on jäänyt tulemat- ta, tarkasta taloudenhoitajalta, että osoitetietosi ovat varmasti oikein.

ILMOITA TUOTTEISTASI SUVULLE

Kerro yrityksestäsi ja tuotteistasi muille Leino- sille! Ilmoitustilaa myy taloudenhoitaja.

Ilmoitushinnat

85x60 mm	80 e
85x120 mm	150 e
175x120 mm	300 e
175x240 mm	600 e

TOIMITA AINEISTOA SUKULEHTEEN

Jäseniä pyydetään toimittamaan artikkeleita lehdessä jukaistavaksi. Leinosjutut ja ilmoitukset voit toimittaa suoraan lehden päätoimittajalle.

Litokset Oy, Vaasa 2008

LEINOSSEN SUKUSEURA RY

“Sukuseuran tarkoituksena on selvittää suvun vaiheita ja historiaa, vaalia suvun perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta jäsentensä keskuudessa.” (Säännöt, 2 §)

Sukuseura järjestää yhteisiä sukupäiviä, retkeilyjä, kerää ja arkistoi sukua koskevaa tietoutta, selvittää ja auttaa suvun jäseniä selvittämään suvun vaiheita sekä saattaa tutkimus- työn tulokset jäsenten tietoon sekä harjoittaa sukuseuran tarkoituksellista edistävää julkai- sutoimintaa. Seura pitää luetteloa jäsenistään ja julkaisee kaksi kertaa vuodessa ilmestyvää sukulehteä.

“Sukuseuran jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai joka on sukuun kuuluvan aviopuoliso tai leski.” (4 §)

Seuran hallitus sivulla 19.

LIITY JÄSENEKSI

Jäseneksi voi liittyä maksamalla jäsenmaksun sukuseuran tilille Nordea Haukipudas 232118-2343 (ilmoita koko nimesi, osoitteesi ja sotu- tunnus). Jäsenmaksu vuodelle 2008 on 12 euroa ja ainaisjäsenmaksu 120 euroa.

LEHDEN TOIMITUS

Päätoimittaja Martti Häikiö
Tehtaankatu 21 B 40, 00150 Helsinki
martti.haikio@kolumbus.fi
p. 050-5057140

Seppo Räisänen, Kaivoskuja 10, 02730 Espoo
p. 050-3534249
raisanen-gustafsson@kolumbus.fi

Tuomas Honka, Lukkarinkatu 16,
96400 Rovaniemi, p. 040-8356404
tuomas.honka@ulapland.fi

Anna ja Juho ovat kautta aikain Leinosten suosituimmat etunimet

Etunimi on elämässä tärkeä asia – sillä meidät tunnetaan kehdosta hautaan. Etunimet ovat myös kovin muuttuvia. Nimimuoti uudistuu kaiken aikaa, niin kuin muukin muoti, ja kiihtyvää tahtia. Otan esille myös sen, miten nimi-muodin muuttuminen näkyy Leinosissa, ihan tämän päivän tämän päivän pieniin Leinosiin asti.

Suomenkielisten ruotsinkieliset etunimet suomennetaan

Sukututkimusta aloittava joutuu melkoisiin ongelmiin: vanhemmat kirkonkirjat ovat ruotsiksi, käsialat ovat usein vaikeita. Ylivoimaisia ne eivät ole; suuri osa arkistoissa istuvista sukututkijoista on käynyt vain vähän koulua. Kurseilla ja jatkuvalla harjoituksella niitä pystyy lukemaan koko lailla sujuvasti.

Yksi pulma on se, että nimet vaihtelevat historiassa samoillakin ihmisillä. Länsi-Suomessa sukunimi saattoi vaihtua talosta toiseen muutettaessa, idässä se säilyi aina samana, naisellakin avioliitosta huolimatta. Mutta aivan suomalaisseudullakin esi-isän etunimi voi vanhoissa kirkonkirjoissa olla vuorotellen Petrus, Pehr tai Per tai nuoremmissa Petter, Petteri tai Pekka. Mitä nimimuotoja pitäisi käyttää? Asiantuntijat antavat erilaisia ohjeita.

Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että muistiinpanoihin nimet kirjataan siinä muodossa kuin ne lähteessä ovat. Mutta kun selvitystä kirjoitetaan valmiiksi, nimet on pakko normalisoida vakiintuneeseen asuun, muuten ei selvitä, varsinkaan tietokoneaikakaudella. Suomenkielisellä kielialueella muut kuin ruotsinkieliset saavat yleensä suomenkielisen nimiasun.

Kaikki eivät ole samaa mieltä. Ajoittain sukututkimusseuran keskustelupalstalla viriää aiheesta kiivas keskustelu. Toisten mielestä on

ehdottomasti pidettävä kiinni kirkonkirjoihin kirjoitetuista nimistä. Mutta valtaosa on sitä mieltä, että suomenkielisellä alueella nimet pitää suomentaa. Tätä kantaa edustan itsekin. Mutta myönnän, että perustellusti voidaan toimia toisinkin.

Miksi nimet pitää suomentaa? Siksi että ruotsinkieliset nimimuodot johtuivat pappien ja asiakirjojen ruotsinkielisyydestä ja siitä että virkakieli oli ruotsi. Niinpä piikana ja sitten torpparin vaimona Kainuussa elämäntyönsä tehnyt 1810 syntynyt Kaisa Liisa Leinonen on kaste-kirjassa hienosti Catharina Elisabet, vaikkei ole osannut sanaakaan ruotsia. Tai Aune on Agneta ja Ulla Ulrica, Antti on Andreas tai Anders, Heikki taas Henric. Minusta on luonnollista, että heistä käytetään suomalaisia asuja, koska heitä ei ole koskaan kutsuttu ruotsalaisella nimellä – paitsi ehkä käräjillä.

Mikä nimimuoto valitaan?

Yleensä käytetään tavallisinta suomenkielistä muotoa, kuten Antti, Erkki, Heikki, Matti, Paavo ja Pekka tai Anna, Kaisa, Leena ja Liisa. Jos joku nimimuoto on paikkakunnalla selvästi eniten käytetty, voidaan käyttää tätä muotoa, esim. Antero, Eero, Paavali. Kannattaa kuitenkin käyttää aina samaa muotoa, koska tietokone ei muuten tunnista ihmistä samaksi.

Käytetyimmän muodon kertovat joskus talojen nimet, ovatko ne esim. Erkkilöitä vai Eerolaita. Erkkilöitten alueella on ilmeisesti käytetty pääasiassa Erkki-muotoa, Eerolaitten seuduilla taas Eeroa.

Otan toisen esimerkin. Ennen vanhaan Sigfrid oli aika tavallinen miehen nimi. Ainakin Siikalatvalla ja Oulujoella on mielekästä käyttää Sipo-muotoa eikä Sipiä tai Sippoa, Sihveria tai Siiverttiä, koska siellä Sipo esiintyy talojen ja kylien nimissä. Nykyisinhän ei suomenkielisillä

tätä nimeä juuri olekaan. (Naisen nimi Sigrid on taas Siiri.)

Kolmas esimerkki. Aadolfina kirjoista löytyviä oli viime vuosisadalla melko paljon. Kuninkaatt saivat kaimoja! Etelä-Suomessa he ovat yleensä Aatuja, Kainuussa usein Aateja, Kuusamossa yleensä Aatoja tai Aatoveita. Tämän nimen merkintä tietokannassamme horjuu, koska kaikkia ei sanottu Kainuussakaan Aateksi.

Yleensä kannattaa ”kuunnella kansan suuta”. Siksi me esim. sukuseuran Kainuun Leinosten tietokannassa merkitsemme Christinat Tiinoiksi, paitsi yhdysnimien jälkiosassa, silloin Anna Stiina, Kaisa Stiina. Usein suu on liian laiska aloittamaan kahdella konsonantilla, siksi käytämme Reetaa eikä Kreetaa. Sen sijaan jostakin syystä tavallisesti sanotaan Priita eikä Riitta, kun puhutaan ennen eläneistä, vanhan polven edustajista.

Maria-nimet olemme aina kirjanneet tässä muodossa, koska ei yleensä tiedetä, onko asianomaista kutsuttu Mariksi, Maijaksi, Maikiksi vai joksikin muuksi.

Virallinen nimi ja arkinimi

Edellä esitetyt periaatteet koskevat ns. virallisia nimimuotoja, joita olemme käyttäneet henkilön identifioimiseksi tietokannassa. Suhteellisen virallinen kutsumanimi voidaan panna mukaan myös, esim. Kaarlo Johannes (Hannes) Leinonen. Tekstiedostossa voidaan sitten käyttää myös lempinimen tyyppisiä muotoja, esim. Hanski.

Kun ruotsalaiset nimet alettiin suomentaa kirkonkirjoihin 1800-luvun loppupuolella, papit käyttivät aluksi varsin kirjavia muotoja. Wilhelm muuttui muotoon Vilhelmi, Viljami tai Ville, joita saatettiin käyttää rinnakkain. 1920-luvulta alkaen vakiintuneet nimiasut eivät yleensä enää juuri muutu. Tämän jälkeen kuolleista olemme käyttäneet viimeisintä ennen kuolemaa ollutta asua. Virallisestikaan etunimi ei ole voinut muuttua ilman lääninhallituksen päätöstä enää vuoden 1946 jälkeen.

Jos puhutaan vielä elävästä ihmisestä, hänestä käytetään aina virallista, väestökirjanpidon mukaista nimeä, ehkä suluissa olevalla alleviivatulla kutsumanimellä täydennettynä.

Miksi on tärkeää käyttää samoja muotoja?

Kun käsitellään laajoja tietokantoja, samaa nimeä esiintyy hyvin usein. Olihan 1800-luvun alkupuolelle jokseenkin poikkeukseton tapa, että vanhin poika sai isänisän, toinen äidinisän, kolmas oman isänsä nimen. Tytöistä taas vastaavasti vanhin sai isänäidin, toinen äidinäidin, kolmas oman äitinsä nimen. Koska nimiä oli käytössä vähän, Kainuun Leinosten tietokannassa on joitakin nimiä jopa yli 1000 kappaletta. Toisistaan heidät erotetaan varsinkin syntymäajan ja isännimen perusteella.

Tärkeää on, että samasta ihmisestä käytetään aina samaa nimimuotoa, muuten tietokone ei tunnista häntä samaksi. Koska aniharvasta esim. 1800-luvulla tiedämme käyttönimeä, on meidän pakko käyttää perusmuotoja.

Tallentajia varten olemme laatineet sukuseurassa luettelon tavallisimpien nimien normalisoimisesta, jotta yhteistyö olisi mahdollista. Sitä on kiinnostuneiden saatavissa arkistonhoitajalta.

Leinosten etunimet

Leinosten etunimet ovat yleensä samoja kuin muidenkin saman ajan ihmisten. Joskus olen sukukokouksessa pitänyt esitystäkin Kainuun Leinosten nimistä ottaen esimerkiksi muutamia Kainuun Leinosten sukuhaaroja. Seuraavassa lyhyt tiivistelmä tämänhetkisen aineiston pohjalta (47.766 henkeä). Tässä on mukana koko Kainuun Leinosten tietokanta, eivät vain Leinoina syntyneet. Edustava tulos on 1700-, 1800- ja 1900-luvulta. 1600-luvun ja 2000-luvun määrät ovat arvointiin kovin pienet.

Naisten nimistä **Anna** on kautta aikain ollut ylivoimainen. Heitä on Kainuun tietokannassa 1942 henkeä, Leinonen-nimisenä syntyneitäkin 492. Anna on ollut ykkönen aina tälle vuosituhannelle asti, joskin 2000-luvulla syntyneistä se on pudonnut sijalle 4. Mutta onhan tätä vuosisataa vielä pitkästi; nimimuoti ehtii sen aikana monesti muuttua, nyt kun eletään nopeiden muutosten ja mm. kansainvälistymisen aikaa.

Seuraavaksi suosituimpia koko runsaan 300

vuoden aikana ovat olleet **Kaisa** (1003), **Maria** (624), **Eeva** (623), **Reeta** (606), Liisa (471) ja **Priita** (401). Samojen nimien eri muodot ovat nekin osa nimimuotia. Niinpä eo. tilanne muuttuu aika lailla, jos Marioitten mukaan lasketaan myös **Marjat** yhdysnimineen (270) tai **Elsat** (453), joka tulee samasta Elisabetista kuin Liisa.

Miesten nimistä lähes yhtä vahva ykkönen on **Juho**, 1196 henkeä. Seuraavina ovat **Matti** (1086), **Antti** (988), **Heikki** (944) ja **Kalle** (641), joka tuli muotiin vasta 1800-luvulla. Juhon suurta suosiota lisää edelleen se, jos mukaan otetaan sen modernit muodot **Juha** (309), **Jukka** (212) ja **Janne** (118). Samaan nimiryppäeseen kuuluvaksi harva tuntee **Hannun** (196), joka tulee Johannesnimen loppuosasta.

Tämän hetken nimimuodissa näkyy kaksi vahvaa trendiä: toisaalta paluu vanhanaikaisiin nimiin, toisaalta aivan uusien nimien kiihkeä etsintä. Jälkimmäisiin päätyessään vanhemmat ottavat sen riskin, ettei lapsella ole nimipäivää! Vasta noin tuhat nimeä avaa pääsyn vantakunnalliseen nimipäiväkaleriin.

Kainuun Leinosten suosituimmat nimet kautta aikojen

Pojat	1600	1700	1800	1900	2000
Aapo					9
Aleksi					11
Antti	10	131	468	343	11
Eetu					10
Eino				317	
Elias					10
Erkki		47		292	
Heikki	7	156	446	295	
Jaakko			237		
Jere					12
Joona					9
Juha				284	
Juho	16	214	758		17
Kalle			369	252	
Lauri			461		8
Matti	10	152	461	429	
Mikko	4	61			
Paavo	4	71	161		
Pekka	12	95	148		
Pentti				278	

Vanhoista nimistä muotiin 2000-luvun pienen otannan perusteella näyttävät nyt tulleen tyttöjen kohdalla **Iida**, **Aada**, **Aino**, **Emma** ja **Hanna**. Anna onkin ollut muotia aina. Moderneja nimiä edustavat **Milla**, **Nea** ja **Julia**, jotka sinänsä eivät ole uusia. Nea muuten on kreikkaa ja tarkoittaa uutta.

Poikien listan 2000-luvun suosituimmissa nimissä vanhoja mutta taas muotiin tulleita nimiä ovat lähes kaikki. Uutena voi pitää vain **Jereä**. Mutta **Ville**, **Aleksi**, **Eetu** ja **Elias**, jotka kaikki ovat nykyään suosittuja, eivät ole olleet ennen vanhaan mitenkään paljokäyttöisiä. Muut sen sijaan sitä ovat olleet.

Jos tulevaisuutta yrittäisi ennustaa, uskon että nämä kaksi trendiä vahvistuvat edelleen, nimittäin vanhojen nimien paluu muotiin, usein parin kolmen sukupolven takaa, ja toisaalta uuden aikaisten etsintä. Siinä voisivat luontoasiat lisääntyä entisestään: Pyry, Pilvi ja Lumi saavat varmaan seuraajia. Ehkä eksoottiset paikkaunatkin saavat etunimikäyttöä, Saana, Salla ja Inari tuskin jäävät ainoiksi. Sen sijaan Vantaa, Espoo, Luvia tai Lavia tuskin nähdään etuniminä. Ja edelleen on nimilautakunnalla, lääninhallituksilla ja oikeusistuimilla niilläkin sanansa sanottava myös nimiasioihin.

TAPIO LEINONEN

Tytöt	1600	1700	1800	1900	2000
Aada					10
Aino				289	8
Anja				193	
Anna	13	253	994	626	9
Eeva			301	301	
Eila				213	
Elina	9	84			
Emma					7
Elsa			244		
Hanna			170		7
Helga	5				
Iida				183	13
Julia					7
Kaisa	5	243	567		
Liisa	7	126	166		

Kainuun Leinosten suosituimmat nimet kautta aikojen

1600-1 1700-1 1800-1 1900-1 2000-1

Tytöt

Anna	Anna	Anna	Anna	Iida
Reeta	Kaisa	Kaisa	Eeva	Milla
Elina	Reeta	Reeta	Aino	Aada
Liisa	Liisa	Maria	Marja	Anna
Priita	Priita	Eeva	Eila	Nea
Helga	Maria	Priita	Tuula	Aino
Kaisa	Tiina	Elsa	Anja	Emma
Vappu	Elina	Hanna	Sirkka	Hanna
Kerttu	Vappu	Liisa	Tuula	Sara
Tiina	Saara	Saara	Maija	Silja Julia

Pojat

Juho	Juho	Juho	Matti	Juho
Pekka	Heikki	Antti	Antti	Ville
Antti	Matti	Lauri	Eino	Jere
Matti	Antti	Matti	Heikki	Aleksi
Heikki	Pekka	Heikki	Erkki	Antti
Sipo	Paavo	Yrjö	Juha	Elias
Tuomas	Yrjö	Kalle	Veikko	Eetu
Yrjö	Mikko	Jaakko	Pentti	Aapo
Mikko	Erkki	Paavo	Kalle	Joonas
Paavo	Tuomas	Pekka	Seppo	Lauri

Filosofian maisteri Hannele Wirilander piti Leinosten sukukokouksessa 10.8.2008 Otavan opistolla oheisen esitelmän Leinosista Savossa ennen Kainuuseen muutttoa, ja vähän sen jälkeenkin.

Tapio Leinonen esittelee sukukirjan sisältöä julkistamistilaisuudessa Paltamossa 5.10.2008.

Hannele Wirilander

Tietoja Savossa 1500- ja 1600-luvuilla asuneista Leinosista

Tietoja Savossa satoja vuosia sitten asuneista Leinosista on melko helppo saada, sillä savolaisilla on ollut sukunimet ainakin niin kauan, kuin täältä on asiakirjoja olemassa. Savossa ei ollut Anderssoneja (Antinpoikia) tai Johanssoneja (Juhonpoikia) kuten Länsi-Suomessa, vaan jo 1500-luvulla, jolloin jatkuvat asiakirjasarjat alkavat, talollisilla oli nen- päätteinen sukunimi. Pääte oli tosin jo niin itsestään selvä, että se yleensä jätettiin kirjoittamatta, ja Leinonekin on asiakirjoissa yleensä lyhennetty muotoon Leinoin.

Hankaluutena on kuitenkin se, että kun miesten etunimiä oli käytössä vain kymmenkunta ja naisten etunimiä vieläkin vähemmän, monijäsenisissä suvuissa saman nimisiä henkilöitä oli useita. Leinosenkin suvussa oli 1500- ja 1600-luvulla monta Pekka Leinosta, Paavo Leinosta, Antti Leinosta ja Lauri Leinosta. Se tekee sukulaisuusverkon kokoamisesta tarkkuutta vaativan tehtävän.

Savolainen suursuku

Sukunimiä ja niiden levinneisyyttä tutkimalla on saatu selville, että Savossa 1500-luvulla asunut Leinosen suku kuului Savon suurimpiin talonpoikaissukuihin. Savon ensimmäisessä maakirjassa (1541) Leinoset olivat Savon kolmanneksi suurin suku. Professori Kauko Pirisen laskelmien mukaan eniten oli tuolloin Leskisiä ja toiseksi eniten Hyvösiä. Savo oli vielä suhteellisen harvaan asuttua aluetta, joten sukua, johon kuului yli 20 ruokakuntaa tai taloutta voidaan pitää suurena sukuna. Leinosia on tuohon ensimmäiseen maakirjaan merkitty 31 ruokakuntaa, ja todennäköisesti heillä jokaisella oli oma talo.

Leinosia asui melko tasaisesti koko Etelä-Savon alueella. Hallinnollinen jako oli erilainen kuin nykyään, sillä elettiin suurkuntien aikaa.

Savossa oli kuusi pitäjää (kuntaa), jotka etelästä pohjoiseen lueteltuina olivat Pellosniemi, Vesulahti (Visulahti), Juva, Sääminki, Rantasalmi ja Tavisalmi (Kuopio) Jokainen pitäjä jakaantui 4 neljänneskuntaan ja ne edelleen 6 kymmeneskuntaan. Pellosniemen ja Visulahden hallintopitäjät muodostivat Savilahden seurakunnan. Kauko Pirisen kirjoittaman Savon historian sukunimiliitteessä Leinosia kerrotaan vuonna 1541 olleen Pellosniemen pitäjässä 9 ruokakuntaa, Visulahdella 10, Juvalla 11 ja Rantasalmella 1 eli yhteensä 31 ruokakuntaa. Pohjois-Savossa Tavisalmella ei vielä asunut ainuttakaan Leinosta.

Savoon saapuminen

Nimien tutkiminen antaa viitteitä siitä, mistä Leinoset ovat Etelä-Savoon tulleet.

Pirisen mukaan sukunimi Leinonen on hyvin vanhaa perua. 1500-luvun asiakirjoista löytyvien nimien nuorempaa kerrostumaa ovat ihmisen johonkin ominaisuuteen viittaavat nimet, kuten leskestä tullut Leskinen tai parrasta tullut Partanen. Suhteellisen nuoria ovat myös kristillisistä etunimistä johdetut nimet kuten Heikkinen Henrikistä ja heimoon viittaavat nimet kuten Karjalainen. Tähän ryhmään kuuluvat myös ruotsalaisperäiset ammattinimikkeen väännökset kuten Parkkinen (Barkare = nahan parkitsija). Sukunimessä Leinonen taas näkyy Viipurin kautta tullutta saksalaisvaikutusta. Alkuperäinen nimi olisi Pirisen mukaan ollut Lein = pellava, mutta muutto Suomeen olisi tapahtunut niin kauan ennen ensimmäisten asiakirjojen laatimista, että nimi oli jo 1500-luvulla muuttanut suomalaiseseen muotoon ja saanut nen- päätteensä. Muita vanhoja saksalaisperäisiä sukunimiä ovat mm. Nupponen (Knopf), Tolvanen

(Adolf) ja Vilhunen (Vilhelm).

Oletus siis on, että Leinoset ovat tulleet Viipurista Jääsken kautta Savoon. Silloin on ymmärrettävää, että he ovat aluksi asettuneet Etelä-Savon alueelle, johon kaakosta johtivat hyvät vesitiet. Ja vesitiethän olivat ennen vanhaan parhaita kulkuväyliä.

Varallisuustietoja

Millaista väkeä Savoon asettuneet Leinoset sitten olivat?

Vanhimmissa asiakirjoissa näkyvät Leinoset olivat talollisia. Heidän varallisuudestaan saa joitain tietoja 1571 laaditusta hopeaveroluettelosta sekä 1561 ja 1664 laadituista maantarkastuskirjoista. Hopeaveroluettelo oli vero, joka kannettiin tanskalaisen Älvsborgin linnoituksen takaisin lunastamiseksi, ja se kohdistui irtaimeen omaisuuteen eli rahaan, metalleihin ja karjaan. Savon Leinoset olivat tuon luettelon mukaan Mikkelin seudun eli Visulahden ja Pellosniemen keskiarvon tuntumassa. Keskimääräinen varallisuus taloutta/ruokakuntaa kohden oli Mikkelin seudulla 46 mk, jolla olisi saanut ostettua esim. 5 lehmää tai 37 lammasta. Varakkaimmalla Leinosella, Visulahden Melkolan neljänneskunnassa eli nyk. Juvan tai Pieksämäen tien tuntumassa asuneella Pekka Leinosella, oli 7 lehmää, nuorta karjaa, 2 hevosta, lampaita ja sika. Rahaa ei ollut yhdelläkään Leinosella, mutta ei ollut monella muullakaan savolaisella. Käteistä rahaa ilmoitetaan olleen ainoastaan kirkkoherralla ja kappalaisella, jalometallejakin aniharvalla. Paljonko käteistä pystyttiin pimittämään, ei asiakirjasta tietenkään käy ilmi.

Maantarkastuskirjojen mukaan nykyisen Anttolan alueella oli ainakin kaksi Leinosten omistamaa taloa. Toisen isänniksi on merkitty Antti Pekanpoika Leinonen ja Pekka Laurinpoika Leinonen, toisen Pekka ja Paavo Leinonen. Heidän talonsa olivat verorästien takia menettäneet perintöoikeutensa, muuttuneet kruununtiloiksi ja liitettiin 1600-luvun alkupuolella Anttolan kartanoon.

Muutto Savosta alkaa

Leinosten lukumäärässä tapahtui 1500-luvun jälkipuoliskolla ensin pientä kasvua, mutta sitten he putoavat Savon suursukujen joukosta. He olivat ilmeisesti aktiivista väkeä, ja kun elämä Etelä-Savossa alkoi vaikeutua, osa Leinosista lähti etsimään uusia asuinsijoja.

- 1550-luvulla heitä siirtyi Kainuun korpiin
- 1571 heitä tavataan Keski-Suomen Laukaassa,

- 1500- ja 1600-lukujen vaihteessa Etelä-Pohjanmaalla ja

- 1600-luvun alussa Sääksmäellä.

Lähtöön oli monta syytä:

1) Etelä-Savossa, varsinkin Savon vanhimmalla asutusalueella Pellosniemen pitäjässä, alkoi olla ahdasta. Vaikka se oli Länsi- ja Etelä-Suomeen verrattuna harvan asutuksen aluetta, pääelinkeino, kaskiviljely vaati niin paljon tilaa, etteivät Savon metsät enää riittäneet. Puusta alkoi olla pulaa, ja kun polttovälejä oli lyhennettävä, kaskisadon määrä heikkeni. Lisäksi metsästyksen tuotto väheni, sillä metsien polttaminen karkotti riistaeläimet laajoilta alueilta ja jätti ihmiset yhä enemmän kasken varaan. Elinkeinon takia oli siis siirryttävä vieraille, metsäisille seuduille tai jopa tiukan itä-länsi-maakuntarajan yli uudenlaiseksi viljelijäksi Länsi-Suomen peltoviljelyalueille.

2) Syynä Savon keskuseudulta, Etelä-Savosta lähtemiseen oli myös verokuorman kasvu ja kohtuuttomiksi koettujen taloudellisten velvoitteiden välttely. Rakennushankkeet kuten Olavinlinnan rakentaminen ja kunnostaminen sekä jatkuvat sodat nostivat veroja, joiden kanto voitiin suhteellisen tiheästi asutulla alueella suorittaa tehokkaammin kuin harvaan asutuilla metsäseuduilla. Raskaaksi asian teki myös se, että kun rahaa ei yleensä ollut, verot suoritettiin suureksi osaksi päivätöinä ja tarvikkeiden luovuttamisena. Esimerkiksi Olavinlinna, sydänsavosta pitkien matkojen päähän, piti kuljettaa muurikiviä, kalkkia, tuohta, rautaa, hiiltä, hirssiä, lautoja, hampua ja niintä. Erityisesti kivien toimittaminen oli Pellosniemellä ja Visulahdessa asuvien, siis myös siellä asuvien Leinosten, tehtävänä.

3) Ratkaiseva muuton vauhdittaja oli myös se, että vuoden 1561 verollepanossa eteläsavolaisten kiinteä maavero tuli paljon raskaammaksi kuin pohjoissavolaisten. Se aiheutti ”veropakolaisuutta” Savon pohjoisosiin. Siellä oli vielä asumatomiakin korpia, jonne uusi asuinpaikka voitiin raivata. Muutto korpiseuduille oli kruunullekin mieleen, sillä kiinteän asutuksen laajeneminen ja tiheneminen merkitsi samalla verotulojen kasvua. Tasoitus vero-oloissa tapahtui vasta 1664, jolloin eteläsavolaiset saivat tuntevia verohelpotuksia, mutta 100 vuotta oli ollut vääryydeksi koettua aikaa.

4) Muuttoihin saattoivat ajaa myös virkamiesten väärinkäytökset. Käräjöpöytäkirjoista ja valtiopäiville toimitetuista ns. rahvaan valituksista voidaan lukea, miten virkamiehiä syytettiin verojen kiskomisesta ja lahjusten otosta. Vuonna 1581 valitettiin, ettei Savonlinnassa verosuorituksia viety kirjoihin eikä niistä annettu kuitteja. Kotikylillä verojen kokoajat veivät pakolla aitoista viljaa ja tavaraa, tappelunujakoita syntyi.

Näistä riidoista on paljon tietoja sekä 1500-luvulta että 1600-luvulta. Vuonna 1665 käräjillä tulee esille eräs Leinonekin. Tapaus oli prof. Veijo Saloheimon mukaan seuravanlainen:

Anttolan rälssin balttilainen amtmanni (lääninherra) Valentin Baltsarinpoika kohteli läänitystalonpoikiaan väkivaltaisesti ja joutui veroperinnässä käytettyjen kovien otteiden takia käräjille. Valitettiin, että lääninherran profossi (piiskuri) oli veroperinnän tehostamiseksi ripustanut Ristin Hurissalossa asuneen isäntä Matti Korhosen kädet selän taakse sidottuina tuvan orteen, kun Korhonen oli vastustanut verorästeinä perittävien rahojen, hevosen ja pienen karjan ottamista. Vaimo Vappu tuli miehensä avuksi katkaisemalla köyden, minkä seurauksena isäntä hakattiin ja vaimo joutunut itse orteen roikkumaan. Nyt asiaan puuttui tilannetta seuraamassa ollut Antti Leinonen. Hän päästi Vapun alas, mikä oli tietenkin virkavallan vastustamista, ja oli siitä hyvästä joutua vuorostaan pahoinpitelyn kohteeksi. Antti pääsi kuitenkin naapurin tupaan turvaan ja selkkaus oli sillä kertaa ohitettu. Mutta tällainen yhteenotto saattoi hyvinkin panna miettimään uuden asuinpaikan hankkimista.

Käräjille tuoduissa valituksissa on varmaankin

paljon liioittelua ja väärinkäsityksiäkin, mutta mielivaltaisuutta tapahtui ja katkeruus kyti.

Eräs oikeudenmukaisuuden puolustaja oli Visulahden Remojärvellä (nyk. Juvaa) asunut talollinen Lauri Leinonen, joka toimi käräjien lautamiehenä. Käräjillä ratkottiin tuolloin paitsi riita ja rikosasioita myös hallinnollisia asioita. Tuomarin apuna oli paikallisista asukkaista koottu 12-jäseninen lautakunta, joka vastasi tavallaan nykyajan kunnanhallitusta. Lautakunta koottiin erikseen jokaisia käräjiä varten, mutta taitavimmat istuivat useilla perättäisillä käräjillä. Lauri Leinonen valittiin lautamieheksi peräti 17 kertaa.

Kun talollisten ja aatelisten virkakunnan välit 1500-luvun puolivälissä veronkannon ja rasitusten takia alkoivat kiristyä, Savon talonpojista koottiin 6-jäseninen lähetystö viemään kuninkaalle valitusta Olavinlinnan päällikkö Kustaa Finckestä ja hänen ottamistaan lahjuksista. Lauri Leinonen oli yksi lähetystön jäsenistä. Tukholmaan asti ei tarvinnut matkata, vaan valitus jätettiin Turussa kuninkaan sihteerille, suomalaiselle Jaakko Teitille, joka kuninkaan käskystä – laihoihin tuloksiin - tutki Suomen aatelin väärinkäytöksiä.

Muita useilla käräjillä lautamiehenä olleita Leinosia oli mm. Pellosniemen Pentti Leinonen ja Sulkavan Ryhälän Antti Leinonen.

4) Sotaväen majoitus, kuljetus ja muonittaminen eli ns. linnaleiri koettiin myös raskaaksi.

Tämä rasitus kävi monien teiden halkomassa Etelä-Savossa usein ylivoimaiseksi. Kasarmeja ei ollut, joten rasitus oli taakkana sekä sota-aikana että rauhan aikana. Valituksia tehtiin, mutta kun valituksista ei ollut apua, tyytymättömyys purkautui 1596 Nuijasodaksi kutsuttuun talonpoikaiskapinaan.

Tuossa kapinassa eräs keskeinen henkilö oli Rautalammin nimismies Matti Leinonen. Nimismies ei vielä ollut kruunun virkamies vaan talonpoikien edunvalvoja. Matti Leinonen kokosi talonpoikaisjoukon huoveja vastaan ja yritti edetä Rautalammita Savoon. Joukko lyötiin kuitenkin hajalle, ja kapinan paikallinen lietsoja Matti Leinonen vangittiin sekä vietiin Olavinlinnaa tyrmään.

Nuijakapinan päättyi 1597 talonpoikien nu-

jertamiseen. Matti Leinonen oli kapinan päättyessä vielä hengissä ja vankina Olavinlinnassa. Seuraavana vuonna rautalampilainen lähetystö tuli Olavinlinnaa pyytämään tärkeän luottomiehensä Leinosen vapauttamista. Kustaa Fincke päästikin hänet pois, mutta sillä ehdolla, että Leinonen kotiseudullaan ryhtyisi rauhoittamaan kansaa ja pyrki näin estämään uusien kapinayritysten syntymisen. Näin hän sai eräänlaisen kruunun luottamusmiehen aseman. Katkeruus vallanpitäjiä kohtaan oli kuitenkin niin suuri, että Matti Leinosta pidettiin nyt Rautalammilla takinkääntäjänä ja Fincken apurina, ja parin vuoden kuluttua hänet murhattiin väijytyksestä.

Talonpoikia, käsityöläisiä ja taikojen tekijöitä

Etelä-Savossa asuessaan Leinoset olivat olleet arvostettuja talollisia, lautamiehiä ja kyläkunnan luottomiehiä. Myöhemmin ammattien kirjo laajeni. 1600-luvun alkupuolella joukosta löytyy myös käsityöläisiä, tuon ajan arvostettuja ammattilaisia.

Puumalan Hirvisalossa asui Paavo Leinonen, joka muutti Puumalasta Sääminkiin ja josta tuli eräs Savonlinnan ensimmäisiä porvarioikeuden saaneita henkilöitä. Hän oli siis joko kauppias tai käsityöläinen.

Paavo Leinosen poika Lauri Paavonpoika Leinonen toimi Savonlinnassa ”linnan nahkuriina”, ja myös tämän veli Matti Paavonpoika oli nahkuri.

Myös Matti Paavonpoika Leinosen poika harjoitti Savonlinnan – Säämingin alueella nahkurin ammattia, ja otti sen mukaan sukunimekseen Parkkari, (Barkare = parkitsija)

Vielä hänenkin poikansa oli nahkuri, eli nahkureita oli Leinosen suvussa ainakin kolmen sukupolven ajan.

Veijo Saloheimon kirjoittamassa Savon historian osassa kerrotaan vielä yhdestä Leinosesta: Asiakirjoissa mainitaan ohimennen, että 1660-luvulla Laukaassa asui ”vihainen noitamies” Pekka Leinonen. Hän oli opettanut taikaoppeja kangasniemeläiselle Antti Auviselle, joka sen vuoksi joutui kirkollisen esivallan eteen. Taikaopit

olivat ilmeisesti kansanlääkintää, itse valmistettuja juomia ja voiteita, joiden parantavaa vaikutusta tehostettiin loitsuilla. Pekka Leinonen oli opettanut myös sään ennustamista.

Mahdollisesti sama Pekka Leinonen asui 1600-luvun lopulla Sulkavalla ja oli todistamassa, kun kirkkoherra Andreas Molander syytti nimismies Daniel Löfbergiä noituudesta. Vallesmannin kalaverkosta oli löydetty verkonpaulaan kiinnitetty, kääreeseen pantu lepakko, jota kirkkoherra piti merkinä taikojen tekemisestä. Todistaja Pekka Leinonen sanoi kuitenkin lepakkokääreen olevan vain hyvän kalanpyydyksen eikä sillä ollut noituuden kanssa mitään tekemistä.

Leinoset asiakirjojen sivuilla

Monet Savossa 1500- ja 1600-luvulla asuneet Leinoset olivat siis henkilöitä, joista on tehty merkintöjä muihinkin kuin seurakuntien väestöluetteloihin. Heitä koskevia tietoja löytyy

- monenlaisista veroluetteloista ja tiliasiakirjoista,
- maantarkastuspöytäkirjoista,
- käräjöpöytäkirjoista,
- 1600-luvun lopulta lähtien myös pitäjänkokousten pöytäkirjoista ja
- varmasti myös talojen katselmuspöytäkirjoista sekä
- sotilasasiakirjoista.

Nämä asiakirjat antavat tietoa yksittäisistä Leinosen suvun jäsenistä, heidän toiminnastaan ja asuinpaikoistaan. Seurakuntien väestöasiakirjoista, henkikirjoista ja tuomiokuntien arkistoihin kootuista perunkirjoista voidaan sitten koota tietoja eri Leinosten sukulaisuudesta.

Savon Leinosissa riittää siis tutkittavaa, paljon ja varmasti mielenkiintoista tutkittavaa.

Hannele Wirilanderin kirjoittama Savon historian IV osa Uudistuksiin heräävä Savo, joka kattaa vuodet 1870-1918, ilmestyi 9.12.2008. Teoksen kustantanut Savon Säätiö ja se liittyy osana Savon historian sarjaan. Teoksen esitely löytyy ja sitä voi tilata internetosoitteesta <http://www.savonsaatio.fi/julkaisut.html>

Sukukokous Otavan opistolla 2008

Leinosen sukuseuran varsinainen sukukokous pidettiin 9-10.8.2008 varhaisten Leinosten juurilla eli ennen Kainuuseen muuttoa Savossa asuineiden esi-isiemme kotiseudulla Savossa. Pitopaikkana oli Otavan opisto, jonka johdossa oli pitkään sukuseuramme aktiivien sisarusten Juhani, Leena, Eeva ja Kaisa Leinosen isä Antti.

Varsinaiseen vuosikokoukseen osallistui osallistujalistan mukaan 82 suvun jäsentä.

Kokouksen veti sukuseuran varaesimies Tapio Leinonen Äänekoskelta ja hallituksen päätösvaltakälän osalta Aaro Leinonen Melalahti. Sihteeriksi kutsuttiin sukuseuran sihteeri Marja-Liisa Kontkanen Vantaa ja pöytäkirjaa valittiin tarkastamaan Leena Leinonen Lahti ja Eeva Räsänen Outokumpu.

Toimintakertomus hyväksyttiin pienellä täsmennyksellä ja tilinpäätös hyväksyttiin muutoksilla. Vastuuvapaus myönnettiin vastuuvollisille. Toimintasuunnitelma ja talousarvio vahvistettiin vuodelle 2007-2008

Hallituksen erovuoroiset jäsenet Eija Leinonen Vaasa, Martti Häikiö Helsinki, Liisa Manu Lapua ja Tapio Leinonen Äänekoski valittiin uu-

delleen. Varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin edelleen Hannu Leinonen Oulunsalo ja Antero Leinonen Kello ja varatilintarkastajiksi Veikko Leinonen Ristijärvi ja Seppo Räsänen Espoo.

Jäsenmaksu päätettiin pitää entisellään, vuosimaksu 12 € ja ainaisjäsenmaksu 120 €. Todettiin, että stipendit saivat Tarja Tapio Jyväskylä ja Helena Kukkonen Helsinki.

Seuraava sukukokous päätettiin Kuusamossa 8-9.8.2009, järjestäjinä Tuomo Hänninen ja Tatu Leinonen.

Muissa asioissa Tapio Leinonen lausui kiitokset Juhani Leinoselle ja sisarilleen Leena Leinoselle, Eeva Räsäselle ja Kaisa Räsäselle sukukokouksen järjestämisestä. Valittavasti Juhani ei sairauden takia voinut osallistua itse kokoukseen, mutta hän lähetti kaikille lämpimät terveiset.

Sukulehteen toivottiin ilmoituksia, yhteys lehden päätoimittajaan. Päätoimittaja toivoi, että lehdissä julkaistua Leinosista kertovia juttuja lähetetään hänelle.

Otavan opisto on pohjoismaiden suurin puurakennus ja sen juhlasali komeaa jugend-tyyliä.

Vastaanotossa vasemmalta Marja-Liisa Kontkanen, Liisa Manu, Leena Leinonen ja Eeva Leinonen sekä Hannele Kivistö.

Mervi Pekkala ja Kirsti Tuulos os. Leinonen Oulusta. Aaro Leinonen Melalahti.

Kenkäveron pappilassa oikealta Airi Kautto Laukaa, Marjatta Leinonen Mieslahti, Aarne Leinonen Pyhäselkä, Matti Leinonen Vantaa, Irmeli Väyrynen os. Leinonen Kajaani, Juhani Leinonen Mieslahti, Torsti Leinonen Mikkeli. Opiston pihan Mannerheimin muistolaatta.

Otavan kyläkirkossa saarnasi Kaisa Räsänen (oik.) poika Joensuun yliopiston uskontopedagogiikan professori Antti Räsänen. Leena, Eeva ja Kaisa ovat viettäneet lapsuuttaan Otavan opistolla, jonka rehtori oli heidän isänsä Antti Leinonen.

Kyläkirkon vintillä on 1950-luvulla asunut ympäristöasiantuntija Marja-Liisa Leinonen os. Pajunen Masku. Vieressä atk-suunnittelija Heikki Leinonen, jonka isä oli Johan Eemeli Leinonen (1910-1986).

Sukujuhlan jälkeen pidettiin perinteiset arpajaiset, joihin suvun jäsenet olivat lahjoittaneet huomattavan paljon arvokkaita palkintoja. Arvonnan suorittivat Marja-Liisa Kontkanen, Tytti Varmavuo-Häikiö ja Janne TARK.

Arvonnan tulosta jännittävät sisarukset vasemmalta Kyllikki Martikainen Pyhäselkä, Vieno Pakarinen Helsinki ja Sinikka Leinonen, joka on muuttanut tänä vuonna Ruotsista Hammaslahteen.

Koska Mannerheim oli pitänyt päämajaa talvisodan aikana Otavan opistolla, käytiin tutustumassa myös varsinaiseen Mikkelin päämajaan sekä sen vieressä Naisvuoren sisään louhittuun Viestikeskus Lokkiin.

Oikealla ylhäällä viestikeskuksen huoneisiin tutustumassa Marja-Liisa Kontkanen ja Elsa Leinonen os. Halonen Vantaa.

Leinosia Karjalan rajamailta – 2

jatkoa numerosta 1/2008

Tohmajärven ja Pälkjärven talvikäräjillä 2.-5.3.1730 mainittiin, että Piukolan Abraham Ne-nonen tuli 18 vuotta sitten asumaan nykyiselle tilalleen, jossa Antti Leinonen asui ennen häntä. (mf ES 1803, VA Karjala Koa8:80-81)

Samoilla käräjillä käsiteltiin vahinkoa, jonka Kantosyrjän Tuomas Kokkonen on tehnyt saman kylän Antti Leinosen erilliselle metsämaalle eli opotalle kaskeamalla sitä 12 kapanalaa. Viime kesä- ja syyskäräjillä 20.9.1729 lautamiehet Elias Kolehmainen ja Antti Partanen määrättiin tarkastamaan vahinko. Mainittu opotta kuuluu yksityisesti Antti Leinosen tilaan, mitä Kokkonenkaan ei voinut kieltää, väitti vain, että Juho Hinkkanen vietteli hänet tähän luvattomaan metsänhakkuuseen. Lautamiehet arvioivat kaskesta saadun sadon 3 ohratynnyriksi. Siksi Tuomas Kokkonen tuomittiin maanlain rakennuskaaren 27. luvun mukaan maksamaan Leinoselle 3 tynnyriä ohraa tai sen arvo, joka nykyiseen markkinahinnan mukaan on 18 kuparitalaria, sekä 24 hopeaäyriä oikeudenkäyntikuluja. Kokkonen voi nostaa syytteen Juho Hinkkasta vastaan siitä, että tämä on vietellyt hänet luvattomaan metsänkaatoon, jos katsoo siihen olevan aihetta. (mf ES VA Karjala Koa8:102-103)

Samoilla käräjillä kuultiin todistajia Kantosyrjän Tuomas Kokkosen ja Simo Tanskasen maariidasta saman kylän Taneli Immosta vastaan. Riita koski Haukkariutan metsämaata. Talonpoika Juho Koukkunen Kemien kylästä kertoi olleensa 30 v. sitten renkinä Kantosyrjän Mikko Leinosen palveluksessa. Siihen aikaan Mikko kaatoi kaskea Haukkariutalla. Todistaja ei tiennyt, oliko se yhteismaata vai ei, muttei ollut koskaan kuullut, että siitä olisi ollut riitaa. (mf ES 1803, VA Karjala Koa8:117)

Kiteen ja Uukuniemen talvikäräjillä 9.-12.3.1730 Kantosyrjän Antti Leinonen yritti vaatia Potoskavaaran lautamies Juho Skoffskilta, Krister Timosen leskeltä Sofia Juvotarelta Kiteenlahdesta sekä Akseli Muttoselta

ja Sakari Senaselta korvausta ohrasta, jonka heidän hevosensa viime syksynä Mikonpäivän jälkeen söivät häneltä metsässä. Leinonen on ilmoittanut vahingon 2 tynnyriksi. Mutta koska Leinosella ei ollut minkäänlaista aitaa ohra-aumansa ympärillä, Skofski ja hänen osakkaansa vapautettiin syytteestä. Leinosen on korvattava heidän oikeudenkäyntikulunsa 16 hopeaäyriellä. (mf Es 1803, VA Karjala Koa8:151-152)

Tohmajärven ja Pälkjärven kesä- ja syyskäräjillä 12.-17.10.1730 määrättiin Pekka Parkinen, Jochim Holtz ja Lauri Heiskanen Korvaamaan osuuksiensa mukaan vahinko, jonka heidän hevosensa tekivät viime kesänä Carl Klöfverin Hietaniemi-nimisessä ohrakaskessa. Lautamies Lauri Kokkonen Kurikasta on arvioinut vahingon 1 tynnyriksi. Edellä mainitut miehet sekä muut kyläkunnan naapurit, nimittäin Pekka Leinonen ja Juho Skoffski, ovat sopineet Klöfverin kanssa korvaavansa vahingon 4 kapalla ohraa jokaista omistamaansa hevosta kohti. (mf ES 1803, VA Karjala Koa8:397-398)

Samoilla käräjillä käsiteltiin Kristiina Leinotarta koskevaa elatussopimusta. Kihlakunnan-oikeus oli 4.10.1725 vahvistanut Kiteenlahden lautamies Yrjö Timosen ja hänen veljiensä Mikko ja Krister Timosen kesken tehdyn veljesjaon ja sopimuksen heidän äitinsä Kristiina Leinotaren elättämisestä. Mikko Timonen sekä Krister Timosen leski Sofia Juvotar määrättiin nyt osallistumaan siihen veljesjaon tekemisestä lähtien vuosittain 1 tynnyrillä viljaa. Sofia vapautettiin kuitenkin tästä siitä lähtien, kun hänen miehensä kuoli syksyllä 1729. Mikko myönsi, että hän ja Krister olivat luvanneet äidilleen vuosittain myös naulan tupakkaa, mitä heidän on myös noudettava. Yrjö, jonka luona äiti asuu, väittää heidän luvanneen tälle vuosittain myös ½ leiviskää (?) suolaa, minkä Mikko kiistää. Yrjön on vahvistettava väitteensä todistajien avulla. (mf ES 1803, Karjala Koa8:444-445)

Samoilla käräjillä valittiin 14 rehelistä ja paikoillaan asuvaa talonpoikaa, joista yksi oli

Antti Leinonen, arviomieheksi nyt tapahtuvaan arvioon ja verollepanoon, ja he vannoivat valan. (mf ES 1803, VA Karjala Koa8:477)

Samoilla käräjillä mainittiin, että Antti Leinonen Puhoksesta ja Pekka Parkkinen Niinikumusta ovat rakentaneet Puhoksen virtaan jalkamyllyn, joka käy aina, mutta jauhaa hitaasti. (mf ES 1803, VA Karjala Koa8:477-478)

Antti Leinonen Puhoksesta oli epäilemättä sama Antti Leinonen, joka valittiin arviomieheksi vuoden 1730 verollepanoon. Tämä käy ilmi vuoden 1730 arvioluettelosta Kiteen osalta, jossa ainoa siihen merkitty talonpoika Antti Leinonen asui juuri Puhoksessa. Arvioluettelon lopusta (se on päivätty Sorolahdessa 24.10.1730) löytyi tämän Antti Leinosen puumerkki. ohessa kopia Veijo Saloheimon kirjasta Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Siinä on verrattu 1600-luvun asiakirjatietoja ja myöhempiä isojakokarttoja ja sijoitettu niiden avulla eri kylien talot sinne, missä ne 1600-luvulla ilmeisesti olivat. Kantosyrjän kartasta näkyy havainnollisesti, miten Leinola – entinen Loukusen eli Laukkasen autio – sijaitsi muun kylän ulkopuolella, juuri niin kuin Heikki Leinonen Kiteen syyskäräjillä 1728 selitti. ym ym.

MARJA-LIISA JA REIJO KONTKANEN

Äreä, leppoinen Leinonen

*asemalla aidataan
vääränvallan ympärille
valtaa rahalla tuetaan
rikkaudella riivataan
omahyväinen ihminen
yksin istuu alallaan
syntyjä syviä mieltien
touhua tavallaan
vaikka yhden kerran vaan
väärän vallan maailmaan
illoin, aamuin mielihyvä
rakkaudessa rikkaus syvä
makea mieli, ihan kotikieli
illoin, aamuin mallillaan*

Lähdeaineisto:

Vanhan Tohmajärven historia. Jaana Juvonen, Jaana Simonen, Aira Kuronen. Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo 1990.

Suur-Liperin historia. Maija-Liisa Tuomi. Kirjapaino Oy Maakunta 1984.

Pitäjä rajojen mailla Kiteen historia. Pekka Kauppinen, Timo Miettinen, Kari Pitkänen, Mirja Simola. Gummerus Kirjapaino Oy 1994.

Suur-Ilomantsin historia. Enon, Ilomantsin ja Tuupovaaran paikallishistoriatoimikunta. Suur-Ilomantsin esihistoria Anne Vikkula. Suur-Ilomantsin talonhaltijaluettelo Ismo Björn Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo, Pieksämäki 1991.

Suomen sukututkimusseura. Terhi Naalimaa-Luoto 1995-

Sisko Noponen, Kiihtelysvaara-

Leinosia Käkisalmen läänissä 1600-luvulla. Matti Leinonen. Leinosten sukulehti 2/1994

*kaikessa kohtuus aikanaan
rehti, reilu, rehellinen
taidossa tahti tavallinen
monella matkalla mallillaan
olki seimessä tallillaan
jokaista ihmistä muistuttaa
löylynlyömää leppoisaa
seurassa toisten toheloin
Leino, vähävoimainen
ahtaalla alalla aidatulla
mieli hyvä, tunne syvä
arjessa aina juhlapyhä*

10.10.2008
Iikka Leinonen

YM Tarja Tapio, sukuseuran apurahan saaja

Tornionlaaksolainen tarinankerronta

Olen Tarja Tapio ja olen syntynyt vuonna 1968 Saarenkylässä Rovaniemen maalaiskunnassa. Äitini on omaa sukua Leinonen ja on yksi keskimmäisistä 13 lapsisessa perheessä Simojoen Saarikoskella. Isoisä Joosef (Joopi) taivalsi Paltamosta Simoon jossa meni naimisiin mummoni, Toini Nikkilän kanssa. He ehtivät olla naimisissa vuodesta 1927 vuoteen 1990, jolloin rakas pappani nukkui pois yli 90-vuotiaana. Pappa sai asua mummoni kanssa kotonaan Simossa, jonne he muuttivat Saarikoskelta omaa arkeaan eläen elämänsä loppuun saakka. Papan sukuhaaran juuret ovat Paltamossa alkaen Yrjö Leinosesta (s. 1688) kahdeksan sukupolvea sitten.

Mummoni on Simojoen Nikkilöitä ainakin kolmannessa sukupolvessa.

Isäni on Niesistä Rovaniemeltä. Isän isä ja minun pappi, Juho Kilpeläinen on syntynyt Valtimolta. Isäni äiti on omasukua Niesiniemi. Niesiniemet (myös Luosujärvet) luetaan Lapin asuttajasukujen joukkoon. Isän sukua on Lapissa Ounas- ja Tornionjokivarressa ollut jo 1600-luvulla.

Tänä päivänä keskityn väitöskirjan kirjoittamiseen kotona Pirkkiössä ja sulosten poikieni Juhon 6 vuotta ja Laurin 5 vuotta elämänpolun muovaamiseen. Jaan elämäni mieheni Juhani Tapion kanssa. Hänen äitinsä suku on Pirkkiön Kunnareita ja isänsä suku Kemin Tapioita.

Minulle ehti muodostua paljon muistikuvia 91-vuotiaaksi eläneestä papastani, Joopista. Parhaiten ovat mieleeni jääneet rallit ja laulelmat, joita pappi lauloi, ja joita en koskaan ole muiden laulamana kuullut. Pappi tapasi laulella itsekseen monotonisella sävelellä omalla tuolilla istuen, piippua ladaten ja polttaen ja myöhemmin purutupakasta nauttiessaan. Tuolloin halusin ajatella, että pappi oli varmaankin viihdyttänyt itseään laulelemalla jo nuorena miehenä; silloin kun hän kulki jalkaisin pitkiä päivämatkoja ja kulkeutui Kainuusta Lappiin Simojokivarteen, johon hän asettui mummoni kanssa.

En ehtinyt kirjoittaa koskaan ylös pappi laulelmiä, mikä on minusta suuri harmi. Tätä pappi kiehtovaksi arvoitukseksi jääneen laulelun perua on kuitenkin kiinnostukseni suullisesti kerrottuihin tarinoihin ja erityisesti niihin sisältyvään tietoon. Ajattelen, että tarinoihin on latautunut paljon sellaista tietoa, jota sanat tai sävelet eivät sellaisenaan kerro. Kuitenkin tuota tietoa on mahdollista purkaa tarinoista ja laulelmista siten, että tarinoiden teemoja pohditaan yhdessä kertojien kanssa. Näin tarinat voivat kertoa vanhaan elämäntapaan juurtuvista asioista, jotka määrittelevät puolestaan niitä asioita jotka ovat ja jotka pysyvät tärkeinä koko elämän ajan; sekä sitä, mitkä jäävät tärkeiksi asioiksi myös elämän iltapuolella.

Teen tällä hetkellä väitöskirjaa Ruotsin Tornionlaaksolaisten ikäihmisten tämän päivän elämästä ja sosiaalisesta toiminnasta kuvaamalla niitä asioita, joita ihmiset pienessä Aapuan kylässä pitävät itselleen ja tämän hetkisellem elämälleen tärkeinä. Näitä ovat tornionlaaksolainen etninen identiteetti ja meänkieli, luontoyhteys ja yhteisöllisyys.

Väitöskirjatutkimukseni koostuu juuri tarinankerronta-aineistosta sekä tarinoiden teemoja pohtivista ryhmähaastatteluista. Tarinankerrontaan ja sitä seuranneisiin ryhmähaastatteluihin osallistui yhteensä seitsemän meänkielistä tornionlaaksolaista yli 65-vuotiaista. Olen kerännyt aineiston vuoden 2005 aikana yhteensä 13 tutkimustapaamisen aikana. Hain tutkimuskohteen Ruotsin puolelta Tornionlaaksoa, koska olen kiinnostunut siitä monikulttuurisuudesta, jota täältä Lapista löytyy. Tornionlaaksolaisuus on Ruotsin tornionlaaksolaisissa pikkukylissä elävien ikäihmisten parissa säilynyt voimakkaana. Vanhojen tornionlaaksolaisten nukkuessa pois, on noussut huoli siitä, että nyt elävät ikäihmiset edustavat viimeistä sukupolvea.

Tällä hetkellä kirjoitan väitöskirjaani ja valmistun yhteiskuntatieteiden tohtoriksi

syksyllä 2009 Jyväskylän yliopistosta yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitokselta. Pääaineeni on sosiologia ja sen alla vanhenemisen sosiaalisia ja kulttuurisia elementtejä tutkivassa sosiaaligeontologiassa. Tukea sosiologian jatko-opinnoille olen hakenut etnologiatieteistä, eli kansantieteistä.

Vuodesta 2007 olen kuulunut ikääntyminen, teknologia ja hyvinvointi – tutkijakouluun. Kevään 2008, eli tammikuusta toukokuun loppuun tein väitöskirjatutkimustani Stirlingin yliopistossa Skotlannissa. Ennen jatko-opintojani olen toiminut Pohjolan Sanomien toimittajana Kemissä sekä opettanut ammattikorkeakouluissa Kemissä ja Torniossa vanhus- ja yhteisötyötä sekä journalismia. Yhteiskuntatieteiden maisteriksi valmistuin Lapin yliopistosta vuonna 1998. Maisterin opintojen alla kävin saamelasteatterikoulutuksen Inarissa ja olin kiinteästi mukana teatterimaailmassa. Näyttelin muun muassa kolme kautta Rovaniemen kaupunginteatterissa ja ohjasin sekä Lapin että Oulun ylioppilasteattereissa.

Tarja Tapio Stirlingin yliopistossa yhteiskuntatieteiden laitoksella eli DASS:lla (Department of Applied Social Science).

Tarja pappansa Joopi Leinosen kanssa Simojoen Saarikoskella 1960-luvun loppupuolella.

Sukuseuran esimies ja professori

Tatu Leinonen 70 vuotta

Miten sinusta tuli diplomi-insinööri ja professori eli miten päädyit ammattialallesi? Mikä on erityisalasi?

Isäni oli seppä Puolangan kirkolla, mihin perheemme oli muuttanut välirauhan aikana 1942 Kajaanista. Sota-aikana isäni oli Kokkolassa Valtion lentokonetehtaalla, mistä hän palasi Puolangalle 1944 harjoittamaan ammatiaan. Sepän työssä hän ei kyennyt kaikkia töitä tekemään kahdella kädellä, vaan tarvitsi sälliä. Esimerkiksi vikatteen teossa tarvittiin leikkuuvasaran pitäjää, päällelyöjää, ahjon polkijaa ja vikatteen pitäjää. Näin metallityöt tulivat minulle tutuiksi jo kuusi-vuotiaasta.

Ollessani kymmenvuotias 1949 muuttimme Ouluun, missä isäni oli Valion autoverstaan päällikkönä. Tällöin myös itsekin kesätöissä tutustuin autohommiin. Insinööriuran valintaan vaikutti myös isoisäni serkun Hannes Leinosen sukulaisten keskuudessa nauttima arvostus. Hänhän oli Kajaani Oy:n kunnossapitopäällikkö Kajaanissa.

Tavoitteenani oli aluksi käydä keskikoulu ja teknillinen opisto. Mutta kun opinnot sujuivat suhteellisen hyvin tavoitetaso nousi ylioppilaaksi ja DI-tutkintoon. Tämän jälkeen päätin opiskella tekniikan tohtoriksi. Tohtorinopinnot tarvitsivat laajemmat matematiikan taidot kuin mitä Teknillisen korkeakoulun koneinsinööreille opetettiin. Täydensin opintoja Helsingin yliopistossa aina luonnontieteen kandidaatin tutkintoon asti.

Varsinainen ammattialani on ollut koneen-suunnittelu ja siinä erityisesti mekanismioppi ja konedynamiikka. Tältä alalta olen pääasialliset noin 300 julkaisuani tehnyt. Konedynamiikka tarkoittaa yksinkertaisena esimerkkinä sitä, kun männän edestakainen liike muutetaan pyöriväksi liikkeeksi.

Mikä sai sinut kiinnostumaan sukujuuristasi ja sukututkimuksesta, joka on kaukana ammattialastasi?

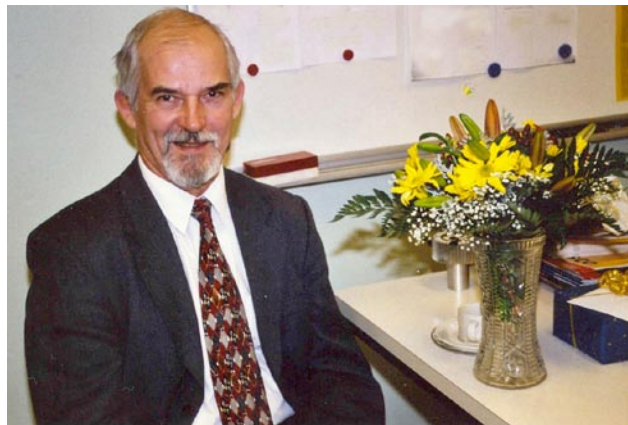
Sukujuuristani aloin kiinnostumaan jo nuorena, kun isoisäni kanssa istuimme ongella Puolangalla. Hän kertoi vanhoja juttuja, jotka osin jäivät mieleeni. Myös isäni oli kiinnostunut juuristaan. Varsinaisesti sukututkimusharrastus virisi, kun kävin 1970-luvulta lähtien Oulusta Helsingissä kokouksissa. Kokoukset kestivät yleensä tunnin ja siten jäi runsaasti paluulennon odotusaikaa. Menin Valtionarkistoon (nyk. Kansallisarkisto), missä sukututkimusasiakirjat olivat käytettävissä.

Nyt eläkkeellä ollessa on aikaa enemmänkin vaikka kokopäivähommiksi asti. Käytän jopa 3-4 päivää viikossa sukututkimukseen.

Millaisena näet Leinosen sukuseuran roolin ja tehtävät tulevaisuudessa?

Sukuseuran roolin näen valoisana sukumateriaalin kerääjänä, keskustelujen ja kokousten järjestäjänä sekä sukututkimusten julkaisijana. Meillä on kaksi tytärtä ja yksi poika ja heillä kuusi lastenlasta, joista viisi poikaa ja yksi tyttö, iältään ½–10-vuotiaita, joten elämää ja jatkuvuutta riittää myös tässä Leinosten suuhaarassa.

MH

Yläkuvasa Oulun yliopiston "automiehiä" viitaten Tatum erääseen tutkimusalaan. Kuvassa keskellä rehtori Lauri Lajunen.

Tatu saatettiin professorin virasta elakkeelle paloautolla vieti 30.9.2003. Tämän jälkeenkin hänellä on ollut työhuone yliopistolla.

Onnittelut merkkipäivän johdosta

80 vuotta

Järvelin, Paavo Johannes OULU 08.04.1929

Leinonen, Aaro MELALAHTI 16.06.1929

Leinonen, Mauno OULU 12.05.1929

75 vuotta

Hämäläinen, Aili Tellervo MIKKELI
20.01.1934

Järvelin, Maija-Liisa OULU 09.05.1934

Leinonen, Arvo Ilmari RAISIO 15.01.1934

Leinonen, Maire Annikki OULU 10.03.1934

Leinonen, Rauha SIIKAINEN 29.04.1934

Leinonen, Reino Heikki PALTANIEMI
03.02.1934

Leinonen, Veikko IITTALA 01.06.1934

Rönkkö, Sirkka OTALAMPI 29.04.1934

Suonenlahti, Juha ESPOO 23.05.1934

70 vuotta

Häikiö, Henni OULU 02.02.1939

Kemppainen, Anja NEITTÄVÄ 04.06.1939

Kinnunen, Sinikka HAMMASLAHTI
19.05.1939

Koponen, Anna-Liisa JÄRVENPÄÄ 17.06.1939

Leinonen, Jorma Aatami KAJAANI 02.06.1939

Leinonen, Urho MELALAHTI 12.03.1939

Leinonen, Vera PULKONKOSKI 26.03.1939

Puurunen, Esko KESTILÄ 20.03.1939

60 vuotta

Haataja, Anita HELSINKI 26.06.1949

Honka, Martti TEMMES 20.05.1949

Leinonen, Erkki LAUKAA 04.02.1949

Leinonen, Jarkko Kalevi OULU 30.01.1949

Leinonen, Leena Annikki ILOMANTSI
04.01.1949

Leinonen, Mikko Antero KAJAANI 03.03.1949

Leinonen, Olavi PERTUNMAA 20.05.1949

Leinonen, Osmo OULU 01.01.1949

Leinonen, Ossi Urho K. PIEKSÄMÄKI
17.06.1949

50 vuotta

Leinonen, Antero RAJAMÄKI 01.02.1959

Leinonen, Eija VAASA 13.01.1959

Leinonen, Heikki Matias ALAVIESKA
19.01.1959

Leinonen, Markku TURKU 21.04.1959

Leinonen, Seppo 30.05.1959

Salminen, Sorja PIRKKALA 02.03.1959

Kaksi apurahaa opiskelijoille 2009

Leinosten sukuseura julistaa haettavaksi kaksi 250 euron suuruista apurahaa Leinosten sukuun kuuluvien opiskelijoiden haettavaksi. Vapaamuotoisesta hakemuksesta tulee käydä ilmi tarkoitus, johon apurahaa haetaan, sekä selvitys siitä, mihin Leinosten sukuhaaraan hakija kuuluu. Hakijoiden ikää, koulutustasoa tai alaa ei ole rajoitettu. Apurahat jaetaan kesän 2009 sukukokouksessa. Hakemukset tulee osoittaa maaliskuun loppuun 2009 mennessä sukuseuran esimiehelle:

Professori Tatu Leinonen, Matemaatikontie 6, 90570 Oulu tai sähköpostilla tatu@me.oulu.fi

Kuusamoon, nyt kutsuu mua Kuusamo, metsän näen...

Leinosen sukukokous Kuusamon Kansanopistolla 8.-9.8.2009

Seuraava sukukokous pidetään aivan Kuusamon kaupungin keskustassa olevalla, perinteikkäällä Kuusamon Kansanopistolla. Kokouksen järjestävät sukuseuran hallitus ja paikalliset suvun edustajat.

Kokouspaikalla on rauhallisessa ympäristössä edullista majoitusta ja läheltä on saatavissa muita majoituspalveluja. Kesäinen luonto- ja matkailukaupunki tarjoaa runsaasti ohjelmapalveluja ja retkeilymahdollisuuksia.

Tervetuloa Kuusamoon!

Mikäli olet kiinnostunut tulemaan mukaan järjestelyihin, niin ota yhteyttä
Tuomo Hänninen, puh. 050-511 3195
sähköposti tuomo.hanninen@eduskunta.fi

Lähetä leikkeitä. Lähetä leikkeitä Leinoist sukulehden toimitukseen, niin kerromme uutiset muillekin Leinosten omassa lehdessä! Toimituksen osoite sivulla 2.

Kuusamon Kansanopisto
os. Kitkantie 35, 93600 Kuusamo
puh. 050-444 1158
edu.kuusamo.fi/kansanopisto

Etäisyydet:

- Oulu 217 km
- Kajaani 245 km
- Rovaniemi 196 km
- Ruka 27 km
- Lentokenttä 5 km

Julkiset liikenneyhteydet:

Linja-autolla Oulusta, Kajaanista, Sallasta, Rovaniemeltä ja Kemijärveltä.
Suorat lennot Helsingistä.

Lahjoita sukuseuran jäsenyys nuorisollesi
Moni on lahjoittanut Leinosten sukuseuran ainaisjäsenyyden lapsilleen tai lapsenlapsilleen. Hyvä lahja, jonka arvo säilyy koko elämän!

Leinosen sukuseuran hallitus

Esimies, Professori Tatu Leinonen, Tuulastie 13 A 6, 90550 Oulu, 08-5546665, fax 08-5532026, 044-5546669
tatu@me.oulu.fi

Varaesimies, suvun arkistonhoitaja Rovasti Tapio Leinonen
Päiväkunnaantie 2 D 7, 44120 Äänekoski, 0400-155425
tapioleinonen@kolumbus.fi

Sihtööri Marja-Liisa Kontkanen, Kisapolku 1, 01450 Vantaa, 050-5638841. kontkaset@kolumbus.fi

Taloudenhoitaja Yrjö Leinonen, Rautatienkatu 42 A 24, 90120 Oulu, 044-5350701, yrjo@yrjoleinonen.fi

Eija Leinonen, Koulukatu 3-5 B, 65100 Vaasa, 050-5902159, eija.leinonen@reaktori.net

Martti Häikiö, Yhteystiedot sivulla 2.

Pekka Honka, Lattapojantie 8, 90650 Oulu, 08-5303424, 040-5632606, pekka.honka@pp.inet.fi

Urpo Leinonen, Härköläntie 10, 88300 Paltamo, 08-871379, 0400-891148, urpo.leinonen@lahivakuutus.fi

Juhani Leinonen, Hauenkalliontie 6 A, 02170 Espoo
09-4524272

Matti Leinonen, Oritie 3 C 29, 01200 Vantaa, p/fax 09-8766098, 0400-811981, mleinon4@welho.com

Tapio Leinonen, Haajaistentie 650, 74590 Kurenpolvi
017-740125, fax 017-718336, 0400-574241
tapio.leinonen@pp2.inet.fi

Liisa Manu, Luhtitie 2, 62100 Lapua, 050-3520341
liisamanu@luukku.com

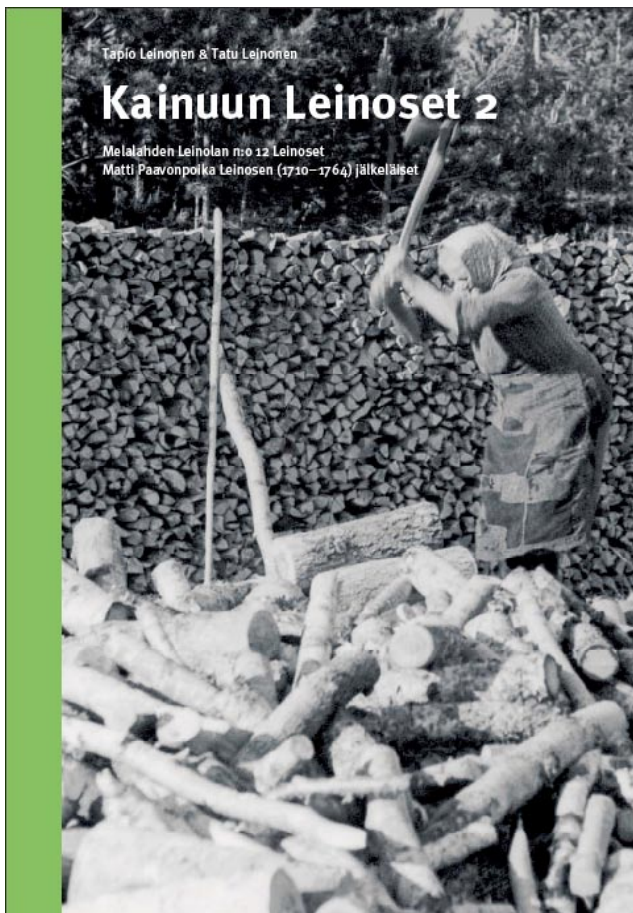
OSTA JOULULAHJAKSI UUSI SUKUKIRJA!

Kainuun Leinonet 2

**Melalahden Leinolan n:o 12 Leinonet
Matti Paavonpoika Leinosen (1710-1764) jälkeläiset**

Leinosen sukuseuran toinen teos *Kainuun Leinonet 2* on jatkoa edelliselle sukukirjalle. Sukuhaaran kantaisä on Matti Paavonpoika Leinonen (1710-1764), joka oli Melalahden Leinolan n:o 12 isäntä. Kirjan sukutaulut käsittävät hänen jälkeläisiään yhteensä noin 14 500 henkeä. Sukutaulujen edellä on esitelty suvun kantatalo Leinola n:o 12, joka isossajaossa sai nimekseen Paavola ja numeroksi 4 sekä Matin jälkeläisten päähaarat asuinpaikkoineen. Muutamat yleisluontoiset artikkelit on tarkoitettu auttamaan perehtymistä Kainuun Leinosten asuinseutuihin. Lisäksi kirjassa on 12 henkilöartikkelia. Kirjaan on kootu kuvia Leinosista ja heidän asuttamistaan taloista. Kirja sisältää myös lähde-luettelon ja henkilöhakemiston. Kirjassa on noin 800 sivua.

Teos kuuluu jokaisen Leinosen kirjahyllyyn!

SUVUN TUNNUKSET

Hieno tapa muistaa suvun jäsenten merkkipäiviä on hankkia Leinosten pöytäviiri. Rintamerkki (halkaisija 12 mm) kuuluu jokaisen sukuseuran jäsenen ja sukuun kuuluvan rintaan.

HINNAT

pöytäviiri 25 e
rintamerkki 4 e
suku-CD 30 e

TILAUKSET

Taloudenhoitaja Yrjö
Leinonen
(tiedot sivulla 19)

